

RAPORT

cât de deschise și accesibile
sunt datele și informațiile din
primăria Bălți

Asociația pentru Drepturile Omului

Lex 21

centrul de —
— politici și
— reforme —

 Suedia
Sverige

 NED | NATIONAL
ENDOWMENT
FOR
DEMOCRACY
SUPPORTING FREEDOM AROUND THE WORLD

Raportul este elaborat de către A.O. Asociația pentru Drepturile Omului Lex XXI, cu suportul și metodologia Centrului de Politici și Reforme (CPR), în cadrul proiectului „Îmbunătățirea accesului la informație și promovarea transparenței instituționale”, cu susținerea National Endowment for Democracy (NED) și a Suediei. Opiniile exprimate aparțin autorilor și nu reflectă neapărat punctul de vedere al donatorilor.

Asociația pentru Drepturile Omului Lex XXI este o organizație non-profit cu sediul în municipiul Bălți, care promovează respectarea drepturilor omului și valorile democratice în Republica Moldova. Activitatea sa vizează domenii esențiale precum transparența instituțională, combaterea corupției, promovarea egalității de gen, incluziunii sociale și susținerea integrării europene. Asociația desfășoară acțiuni de advocacy, oferă asistență umanitară și contribuie activ la dezvoltarea unei guvernări deschise, bazate pe acces liber la informațiile de interes public.

Centrul de Politici și Reforme este o organizație neguvernamentală fondată în 2017. Lucrează la nivel legislativ, propunând politici incluzive și reglementări pentru o democrație mai transparentă; consolidează capacitățile funcționarilor și instituțiilor publice și capacitează cetățenii, cetățenele, dotându-i/le cu instrumentele democratice necesare pentru a se implica în procesul de luare a deciziilor. Asociația elaborează și promovează instrumente de organizare comunitară, ghiduri, resurse atât pentru cetățeni/e, cât și pentru funcționari/e publici/e. Oferă asistență instituțiilor locale și centrale în interacțiunea lor cu cetățenii/ele în domeniile accesul la informație de interes public și participarea publică. Mai multe detalii pe www.cpr.md

Cuvinte cheie: Accesibilitate, acces la informație, administrație publică, date deschise, date guvernamentale, evaluare, format deschis, granularitate, guvernare deschisă, Primăria Bălți, publicare proactivă, reutilizare, transparență.

Abrevieri

CSV – Comma-Separated Values (valori separate prin virgulă)

XLSX – Extensible Markup Language Spreadsheet (format Excel)

ODS – Open Document Spreadsheet

JSON – JavaScript Object Notation

XML – Extensible Markup Language (Limbaj extensibil de marcare)

UE – Uniunea Europeană

OGP – Open Government Partnership (Parteneriat pentru guvernare deschisă)

OCDS – Open Contracting Data Standard (Standardul de date deschise pentru achiziții publice)

CPR – Centrul de Politici și Reforme

Lex XXI – Asociația pentru Drepturile Omului Lex XXI

Cuprins

I. Sumar	6
II. Introducere	7
III. Cadrul legal	8
IV. Metodologia de cercetare	9
V. Situația din Primăria Bălți	12
VI. Datele publicate pe pagina web	14
6.1 Bugetul Primăriei Bălți	15
6.2 Cheltuielile pentru deplasări	18
6.3 Rapoarte financiare	20
6.4 Bazele de date deținute de instituție	23
6.5 Licitații funciare și imobiliare	27
6.6 Achiziții publice	29
VII. Răspunsurile Primăriei despre datele deschise și platforma online	32
VIII. Compararea răspunsurilor Primăriei cu constatările noastre	34
IX. Recomandări pentru îmbunătățirea transparenței și accesibilității datelor publice	37
X. Concluzie	39
Webografie	43

Definiții

Date deschise (open data): Date accesibile publicului, care pot fi utilizate, modificate și partajate liber, fără restricții legale, financiare sau tehnice, de preferat într-un format deschis și reutilizabil.

Format deschis: Format de fișier care poate fi utilizat de orice persoană fără costuri și fără a necesita software proprietar (ex. CSV, JSON, XML).

Format reutilizabil: Format care permite extragerea și prelucrarea automată a datelor, fiind preferat pentru dezvoltarea de aplicații sau analize.

Publicare proactivă: Practica prin care instituțiile publice oferă informații fără a aștepta o solicitare formală, asigurând astfel transparență și acces egal.

Granularitate: Nivelul de detaliere a datelor – cu cât este mai mare, cu atât utilizatorii pot extrage informații mai precise și relevante.

Analizabilitate: Gradul în care datele pot fi procesate și interpretate pentru a genera cunoștințe sau concluzii utile.

Seturi de date cu valoare ridicată: Categoriile de date considerate esențiale pentru economie și societate (ex. transport, meteorologie, date bugetare), a căror publicare în format deschis este obligatorie conform legislației europene.

Transparență: Principiu fundamental al guvernării democratice care presupune accesul liber la informații despre activitatea instituțiilor publice.

I. Sumar

Acest raport examinează gradul de deschidere și accesibilitate a datelor publicate de Primăria municipiului Bălți, în conformitate cu cerințele cadrului legal național privind transparența și guvernarea deschisă. Evaluarea acoperă atât dimensiunea juridică, cât și aspectele tehnice și funcționale ale modului în care datele sunt puse la dispoziția publicului.

Primăria municipiului Bălți demonstrează un angajament evident față de transparență, prin publicarea regulată a informațiilor financiare și administrative, iar în unele cazuri furnizează chiar mai multe date decât cele prevăzute de obligațiile legale. Această abordare proactivă constituie o bună practică ce poate fi consolidată și extinsă.

Pe baza analizei realizate, raportul identifică și o serie de direcții de îmbunătățire, în special în ceea ce privește formatele deschise, frecvența actualizării și detalierea informațiilor. În acest sens, sunt formulate recomandări menite să sprijine optimizarea procesului de publicare, creșterea valorii informaționale a datelor și alinierea cu standardele internaționale în domeniul datelor deschise.

II. Introducere

Într-o societate democratică modernă, accesul liber la informațiile de interes public este o componentă esențială pentru asigurarea transparenței, responsabilității și implicării cetățenilor în procesul decizional. În acest context, datele deschise – informații generate sau deținute de instituții publice, puse la dispoziția publicului într-un format accesibil, reutilizabil și lipsit de restricții – joacă un rol crucial în consolidarea încrederii dintre administrație și comunitate.

Acest raport este realizat în cadrul unui studiu elaborat de A.O. Asociația pentru Drepturile Omului Lex XXI, în parteneriat cu Centrul de Politici și Reforme (CPR), și are drept scop evaluarea modului în care Primăria municipiului Bălți respectă principiile guvernării deschise, în special în ceea ce privește publicarea și gestionarea datelor deschise.

În ultimii ani, Republica Moldova a făcut progrese importante în alinierea cadrului legal național la standardele europene privind accesul la informații. Hotărârea de Guvern nr. 728/2023, precum și Legea privind Transparența în procesul decizional și noua Lege privind accesul la informațiile de interes public impun obligații clare pentru instituțiile publice privind publicarea proactivă, actualizarea regulată și prezentarea datelor într-un format reutilizabil și accesibil. De asemenea, transpunerea recentă a Directivei (UE) 2019/1024 privind datele deschise consolidează aceste eforturi, stabilind standarde europene pentru reutilizarea informațiilor din sectorul public.

Scopul acestui raport este de a evalua gradul de deschidere și accesibilitate a datelor publicate de Primăria municipiului Bălți, în conformitate cu cerințele cadrului legal național, și de a identifica măsuri pentru îmbunătățirea transparenței, calității și reutilizării informațiilor.

Obiectivele raportului sunt:

1. Analiza conformității cu cadrul legal

Evaluarea modului în care Primăria Bălți respectă prevederile legale privind publicarea datelor deschise, inclusiv cerințele din Legea privind accesul la informațiile de interes public și alte acte normative relevante.

2. Identificarea nivelului de accesibilitate a datelor

Verificarea formatelor, structurilor și metodelor de publicare a datelor pentru a stabili dacă acestea sunt utilizabile, gratuite și conforme cu standardele privind datele deschise.

3. Determinarea lacunelor și barierelor

Evidențierea provocărilor tehnologice, instituționale, juridice și financiare care limitează accesul la informații sau afectează calitatea datelor publicate.

4. Evaluarea impactului pentru cetățeni și alte părți interesate

Analiza modului în care datele publicate de Primărie contribuie la informarea cetățenilor, la sprijinirea cercetărilor și la stimularea inițiativelor economice.

5. Propunerea de măsuri pentru îmbunătățire

Elaborarea unor recomandări practice pentru optimizarea proceselor de publicare, creșterea gradului de transparență și alinierea la standardele europene privind datele deschise.

Raportul include o analiză detaliată a structurii și conținutului paginii web oficiale a Primăriei, precum și o evaluare a documentelor și bazelor de date publicate, în conformitate cu o grilă de criterii ce reflectă standardele naționale privind datele deschise. Prin această evaluare, ne propunem să identificăm bune practici, dar și lacunelor și barierelor care împiedică valorificarea potențialului informațional al administrației publice locale.

III.Cadrul legal

Republica Moldova dispune de un cadru legal extins care reglementează accesul la informații de interes public și promovarea datelor deschise, contribuind astfel la sporirea transparenței instituțiilor publice. [Hotărârea de Guvern nr. 728 din 26.09.2023 cu privire „la site-urile web oficiale ale autorităților și instituțiilor publice”](#) reglementează accesul publicului la informațiile de interes public și promovează transparența instituțiilor publice.

Principalele prevederi ale acestei legi includ:

Publicarea proactivă a informațiilor: autoritățile publice au obligația de a pune la dispoziția cetățenilor, din proprie inițiativă, un set de informații relevante, prevăzut în Capitolul II, secțiunea 1, fără a fi necesară o solicitare prealabilă.

Formatul accesibil și reutilizabil al datelor: tabelele de dimensiuni mici trebuie plasate direct pe site, iar cele mari trebuie publicate obligatoriu în formate editabile (CSV, XLSX, ODS), evitându-se formatele care împiedică reutilizarea.

Actualizarea regulată a informațiilor: autoritățile publice trebuie să asigure actualizarea constantă a informațiilor publicate, pentru a menține relevanța și acuratețea acestora.

Facilitarea accesului la informații: legea prevede proceduri clare și eficiente pentru solicitarea și obținerea informațiilor de interes public, inclusiv termenele de răspuns și condițiile de acces.

Excepții și limitări: sunt stabilite condiții specifice în care accesul la anumite informații poate fi restricționat, de exemplu, pentru protejarea securității naționale, a ordinii publice sau a drepturilor și libertăților fundamentale ale persoanelor.

Pentru a asigura conformitatea cu aceste prevederi, autoritățile publice trebuie să adopte politici și proceduri interne care să reglementeze modul de publicare și gestionare a informațiilor, inclusiv stabilirea responsabilităților și a termenelor pentru actualizarea și punerea la dispoziție a datelor.

Republica Moldova a făcut progrese semnificative și în alinierea legislației sale la standardele Uniunii Europene privind datele deschise și reutilizarea informațiilor din sectorul public. În martie 2025, Guvernul Republicii Moldova a aprobat proiectul de lege care transpune [Directiva \(UE\) 2019/1024](#), cunoscută sub numele de Directiva privind datele deschise și reutilizarea informațiilor din sectorul public.

Această inițiativă urmărește să modernizeze cadrul legal național, promovând transparența și facilitând accesul la datele publice pentru cetățeni și mediul de afaceri. Proiectul de lege prevede publicarea proactivă a informațiilor de către autoritățile publice, utilizarea formatelor deschise și accesibile (precum CSV, JSON, XML) și actualizarea regulată a datelor pentru a asigura relevanța și acuratețea acestora.

În plus, legea introduce conceptul de “seturi de date cu valoare ridicată”, care trebuie puse la dispoziție gratuit și în formate reutilizabile, stimulând astfel inovația și dezvoltarea serviciilor digitale. De asemenea, sunt stabilite mecanisme clare pentru solicitarea și obținerea informațiilor de interes public, precum și condițiile în care accesul la anumite informații poate fi restricționat, de exemplu, pentru protejarea securității naționale sau a drepturilor fundamentale ale persoanelor.

Prin aceste măsuri, Republica Moldova își consolidează angajamentul față de transparență și guvernare deschisă, aliniindu-se totodată la standardele europene în domeniul datelor deschise.

[Hotărârea de Guvern privind accesul la informația de mediu](#) stabilește obligația instituțiilor publice de a pune la dispoziția cetățenilor informații privind starea mediului, inclusiv date despre calitatea aerului, a apelor și despre biodiversitate. Informațiile trebuie să fie ușor accesibile și prezentate într-un format reutilizabil.

[Legea privind Transparența în procesul decizional](#) obligă autoritățile publice să implice cetățenii în procesul de luare a deciziilor și să asigure accesul la toate documentele relevante pentru consultare. Datele generate în cadrul acestor procese trebuie să fie disponibile publicului într-un format deschis.

[Noua Lege privind accesul la informațiile de interes public](#) modernizează cadrul juridic pentru accesul la informații de interes public, punând un accent deosebit pe deschiderea și reutilizarea datelor. Principalele prevederi includ:

- *Obligația instituțiilor de a publica date deschise într-un format standardizat, non-proprietar (CSV, JSON, XML);*
- *Crearea unui mecanism de arhivare și acces permanent la datele istorice;*
- *Excluderea barierelor administrative pentru accesul la date.*

IV. Metodologia de cercetare

Pentru a evalua nivelul de deschidere și accesibilitate a datelor publicate de Primăria municipiului Bălți, a fost elaborată o grilă de analiză bazată pe principiile internaționale și naționale privind datele deschise, precum și pe prevederile legale în vigoare. Această grilă permite examinarea conținutului informațional publicat de instituție prin prisma caracteristicilor esențiale ale datelor deschise.

Datele colectate corect și constant ajută autoritățile să identifice soluții potrivite, iar cetățenii să își gestioneze mai bine timpul, resursele și acțiunile. În acest sens, metodologia se axează pe analiza calitativă și cantitativă a seturilor de date disponibile public, urmărind în ce măsură acestea sunt conforme cu standardele de deschidere, reutilizare și transparență.

Criterii de evaluare

Evaluarea s-a bazat pe următoarele șapte criterii care reflectă bunele practici în domeniul datelor deschise:

Nr.	Criteriu	Descriere
1	Datele sunt analizabile și pot fi manipulate	Se verifică dacă datele sunt structurate într-un mod care permite preluarea și analiza lor (ex: tabele, structuri logice).
2	Datele sunt granulare	Informațiile sunt dezagregate (pe gen, vârstă, regiune etc.), astfel încât să reflecte diversitatea fenomenelor analizate.
3	Datele sunt actualizate	Seturile de date sunt revizuite constant, reflectând cele mai recente informații disponibile.
4	Formatul este deschis, non-proprietar și reutilizabil	Sunt utilizate formate precum CSV, XML, JSON, evitându-se formatele restrictive sau închise (ex: DOC, PDF fără date tabelare).
5	Datele sunt gratuite	Accesul la date nu este condiționat de taxe sau proceduri birocratice.
6	Datele sunt valabile permanent	Datele sunt arhivate și păstrate online pe termen lung.
7	Datele pot fi analizate în timp	Sunt disponibile serii istorice de date, permițând comparații pe mai mulți ani.

Metoda de aplicare a grilei

Pentru fiecare set de date analizat, s-a aplicat grila de mai sus, fiecare criteriu fiind punctat astfel:

1 punct – dacă cerința este complet îndeplinită;

0,5 puncte – dacă cerința este parțial îndeplinită;

0 puncte – dacă cerința nu este îndeplinită.

În unele cazuri, anumite criterii au fost marcate cu **N/A (Not Applicable)** atunci când nu se aplică în mod obiectiv acelui tip de informație.

Datele și sursele analizate includ:

Informații bugetare și financiare;

Achiziții publice;

Deplasări de serviciu;

Registre și baze de date privind proprietatea publică;

Licitații funciare și imobiliare;

Alte seturi de date relevante publicate pe pagina oficială a Primăriei Bălți: www.balti.md

Rezultatele punctajelor individuale sunt prezentate într-un tabel centralizat care evidențiază scorurile, link-urile sursă și eventuale comentarii privind lipsurile sau aspectele pozitive identificate pentru fiecare set de date analizat.

Această abordare permite o evaluare obiectivă, comparabilă și replicabilă, și oferă o bază solidă pentru formularea recomandărilor de îmbunătățire ce vor fi prezentate în capitolele următoare.

De asemenea, pentru a completa analiza și a înțelege mai bine contextul publicării datelor, a fost realizat un interviu cu reprezentanta direcției serviciul de presă, responsabilă de administrarea paginii web a Primăriei municipiului Bălți. Acest demers a oferit informații valoroase despre procesele interne de gestionare a datelor și despre provocările întâlnite în publicarea acestora într-un format deschis.

V. Situația din Primăria Bălți

5.1. Cadrul de politici și instrumente

[Pagina oficială a Primăriei municipiului Bălți](#) include o serie de documente importante, printre care și [Regulamentele de funcționare a subdiviziunilor structurale](#), un document esențial care stabilește cadrul normativ de organizare și activitate a direcțiilor și serviciilor din cadrul administrației locale.

Deși fiecare subdiviziune are propriul regulament adaptat specificului activității sale, există elemente comune care reflectă preocuparea instituției pentru deschiderea către cetățeni și accesul la informațiile publice. Astfel, majoritatea regulamentelor includ prevederi referitoare la:

Obligația de colaborare interinstituțională în procesul de informare publică, prin furnizarea către Direcția „Serviciul de presă” a tuturor materialelor, rapoartelor, deciziilor sau documentelor ce pot fi de interes pentru public.

Transmiterea documentelor în termene clare, conform solicitărilor, pentru a asigura actualizarea și completarea constantă a paginii web oficiale.

Respectarea principiilor transparenței și a legislației privind accesul la informații de interes public, în special prin deschiderea către cetățeni, mass-media și societatea civilă.

Publicarea datelor deschise – documentele și informațiile de interes public sunt puse la dispoziția cetățenilor prin intermediul paginii web oficiale.

Accesul la informații – orice persoană are dreptul să solicite și să obțină informații de la Primărie, conform Legii privind accesul la informație.

Gestionarea documentelor oficiale – stabilirea unor proceduri clare pentru arhivarea, protecția și actualizarea documentelor și datelor gestionate de Primărie.

Comunicarea digitală și interacțiunea cu cetățenii – utilizarea platformelor online și a rețelelor sociale pentru a oferi informații și a răspunde la solicitările comunității.

Un rol central în acest proces îl are Direcția „Serviciul de presă”, care, potrivit propriului regulament, este responsabilă de administrarea conținutului informațional al paginii web a Primăriei. Această direcție gestionează publicarea datelor și comunicatelor oficiale, asigurându-se că informațiile sunt corecte, complete și accesibile publicului larg. În acest sens, ea acționează ca un canal de legătură între toate subdiviziunile interne și cetățeni.

Nu în ultimul rând, Codul de etică și conduită profesională al aparatului Primăriei descrie principiile etice și standardele de comportament pentru angajați, promovând responsabilitatea și transparența în procesul de administrare a informațiilor publice.

Aceste documente contribuie împreună la crearea unui mediu administrativ transparent și orientat spre nevoile cetățenilor.

5.2. Instrumente și metodologii de publicare și analiză a datelor

Primăria municipiului Bălți a adoptat, prin dispoziția primarului [nr. 73 din 21 martie 2022](#), Regulamentul privind funcționarea și administrarea paginii web oficiale a instituției. Acest regulament stabilește modul de operare și administrare a site-ului oficial al Primăriei Bălți, (www.balti.md), în conformitate cu legislația națională și cu scopul de a asigura o comunicare eficientă cu publicul.

Scopul și obiectivele paginii web:

Informarea publicului: Oferirea de informații corecte, complete, actualizate și veridice despre activitatea Consiliului municipal, a Primarului și a Primăriei municipiului Bălți.

Acces la informații de interes public: Asigurarea accesului liber și gratuit la informațiile de interes public, promovând transparența și facilitând comunicarea cu cetățenii, agenții economici și alte părți interesate.

Cerințe privind conținutul și actualizarea informațiilor:

Publicarea informațiilor: Pagina web servește ca principal instrument de comunicare externă, unde sunt publicate informații de interes public.

Accesibilitate: Site-ul este adaptat pentru accesarea de pe dispozitive mobile și este conceput pentru a fi accesibil persoanelor cu dizabilități.

Abonamente: Oferă posibilitatea cetățenilor de a se abona la informațiile din secțiunile de noutăți, evenimente, anunțuri și transparența procesului decizional.

Responsabilități în administrarea paginii web:

Administrare: Administrarea paginii web este realizată de Secția relații cu publicul din cadrul Direcției managementul documentelor și relații cu publicul a Primăriei municipiului Bălți.

Mentenanță tehnică: Operatorul tehnico-tehnologic este responsabil pentru întreținerea tehnică și administrarea sistemului, asigurând funcționarea continuă și securitatea informațiilor publicate.

VI. Datele publicate pe pagina web

În continuare, prezentăm tabelul cu punctajul acordat pentru fiecare componentă analizată, conform grilei descrise în capitolul „IV. Metodologia de cercetare”. Evaluarea fiecărui set de date a fost realizată în baza celor șapte criterii esențiale ale datelor deschise, reflectând gradul de conformitate cu principiile transparenței, reutilizabilității și accesibilității.

Punctarea elementelor conform grilei									
Elementul	1	2	3	4	5	6	7	Grila	Comentarii
Bugetul Instituției	N/A	0,5	0	0,5	1	1	0,5	3,5	DECIZIA nr. 14/3 din 21.12.2023 cu privire la aprobarea bugetului municipal Bălți pentru anul 2024
Cheltuielile pentru deplasări	N/A	0,5	1	0,5	1	1	1	5	Informația privind deplasările de serviciu
Rapoartele financiare	N/A	0,5	1	0,5	1	1	1	5	Raport privind executarea bugetului municipal Bălți la situația din 30 noiembrie 2024
Baze de date	N/A	1	1	0,5	1	1	1	5,5	Proprietatea publică a mun. Bălți
Registre	N/A	N/A	0	0,5	1	1	1	3,5	Registrul pieților, străzilor Registrul monumentelor
Licitații funciare/ imobiliare	0,5	0	0	0,5	1	0,5	0	2,5	Licitații funciare/ imobiliare
Achiziții publice: Planul anual	N/A	0,5	1	0,5	1	1	1	5	Planul anual
Achiziții publice: Contracte	N/A	0,5	1	0,5	1	1	0,5	4,5	Contracte
Achiziții publice: Rapoarte	N/A	0,5	1	0,5	1	1	1	5	Rapoarte

În subcapitolele următoare, fiecare componentă va fi analizată în detaliu, cu evidențierea punctelor forte și a aspectelor care necesită îmbunătățiri.

6.1. Bugetul Primăriei Bălți

Bugetul Instituției	
Posibilitatea de analizare	N/A
Granularitate	0,5
Actualizare	0
Formate Deschise	0,5
Gratuitudine	1
Valabilitate	1
Analiza în timp	0,5
Grila	3,5
Link	DECIZIA nr. 14/3 din 21.12.2023 cu privire la aprobarea bugetului municipal Bălți pentru anul 2024

[Bugetul instituției](#) este publicat pe site-ul oficial al Primăriei Bălți și include informații privind veniturile și cheltuielile planificate pentru anul fiscal curent. Documentul este disponibil în format PDF scanat, oferind o imagine de ansamblu asupra alocării resurselor financiare. Formatul PDF scanat face imposibilă copierea sau editarea directă a informațiilor. Acesta nu este un format deschis, iar analiza datelor este dificilă fără conversia prealabilă într-un format editabil. Publicarea bugetului în formate deschise, cum ar fi CSV sau XLS, ar facilita prelucrarea și analiza datelor de către experți și organizații interesate, permitând o utilizare mai eficientă a acestora.

Cu toate acestea, transparența bugetară nu se limitează doar la publicarea bugetului inițial, ci include și alte documente complementare esențiale pentru înțelegerea modului în care sunt gestionate finanțele publice.

Documente complementare bugetului municipal

Aprobarea bugetului – Acest document prezintă procesul oficial prin care bugetul municipal este adoptat, incluzând detalii despre dezbaterile publice și hotărârile autorităților locale. Publicarea acestuia în format PDF needitabil asigură accesul la informație, dar nu permite prelucrarea facilă a datelor.

Rectificarea bugetară – Pe parcursul anului, bugetul poate suferi modificări în funcție de necesități și venituri suplimentare sau scăderi de fonduri. Documentul privind rectificarea bugetară oferă o imagine asupra acestor ajustări, însă, la fel ca și celelalte documente, este disponibil doar în format PDF needitabil.

Executarea bugetului – Acest document detaliază modul în care bugetul aprobat a fost implementat în realitate. Publicarea unui astfel de document este esențială pentru transparență, dar prezentarea sa exclusiv în format PDF limitează analiza aprofundată a cheltuielilor efective.

Rata impozitelor și a taxelor locale – Acest document stabilește nivelul impozitelor și taxelor locale, oferind informații despre contribuțiile financiare pe care cetățenii și agenții economici trebuie să le achite. Deși publicarea acestuia este importantă, lipsa unui format structurat (CSV/XLS) sau PDF editabil face dificilă compararea și analiza tendințelor în timp.

Bugetul municipal al Primăriei Bălți este publicat anual. Deși această practică contribuie la transparența instituțională, există anumite limitări care afectează accesibilitatea și posibilitatea de analiză detaliată a datelor financiare.

Granularitatea datelor este parțial satisfăcătoare, oferind o prezentare generală a veniturilor și cheltuielilor. De exemplu, bugetul poate include totaluri pentru diverse secțiuni (cum ar fi educația sau infrastructură), dar nu detaliază cheltuielile specifice din fiecare categorie. Astfel, nu este clar cât din buget este alocat pentru proiecte specifice sau pentru subcategorii importante, cum ar fi renovarea școlilor sau întreținerea drumurilor, ceea ce limitează analiza detaliată a alocării resurselor financiare.

Definiție: Principiul granularității datelor deschise se referă la nivelul de detaliere și dezagregare la care sunt publicate datele, asigurându-se că acestea sunt prezentate în componentele lor cele mai specifice și utilizabile. Datele granulare permit utilizatorilor să analizeze, să combine și să interpreteze informațiile în diverse moduri, maximizând utilitatea și adaptabilitatea acestora la diverse nevoi. De exemplu, publicarea datelor bugetare la un nivel granular înseamnă furnizarea de detalii privind cheltuielile, proiectele sau departamentele individuale, mai degrabă decât totaluri agregate, permițând o mai mare transparență, responsabilitate și potențial de reutilizare inovatoare.

În ceea ce privește actualizarea informațiilor, bugetul este publicat anual, iar eventualele rectificări sunt disponibile pe parcursul anului. Totuși, nu există o trasabilitate clară a modificărilor succesive, ceea ce face dificilă urmărirea ajustărilor bugetare și a impactului acestora asupra execuției financiare. Fără un sistem care să permită vizualizarea schimbărilor pe măsură ce sunt implementate, este greu de înțeles cum modificările bugetare influențează utilizarea efectivă a resurselor financiare.

Bugetul este arhivat și disponibil începând cu anul 2018, permițând accesul la datele anilor precedenți și realizarea unor comparații financiare de-a lungul timpului. Acest lucru oferă o bază importantă pentru analiza evoluției bugetului municipal.

În ceea ce privește analiza în timp, deși datele sunt disponibile pentru mai mulți ani, informațiile despre execuția bugetară nu sunt furnizate într-un format ușor de comparat. Publicarea unor seturi de date standardizate ar contribui la o mai bună evaluare a cheltuielilor și veniturilor în diferite perioade.

Publicarea bugetului municipal și a documentelor complementare reprezintă un pas esențial în asigurarea transparenței financiare. Cu toate acestea, formatul actual al documentelor limitează posibilitatea de analiză detaliată și utilizare eficientă a datelor.

Pentru îmbunătățirea accesibilității și transparenței, se recomandă următoarele măsuri:

Publicarea documentelor și în formate deschise (CSV, XLS) pentru a permite analiza detaliată și utilizarea automată a datelor.

Crearea unei arhive accesibile cu bugetele și execuțiile bugetare din anii precedenți, organizate într-un format ușor de consultat.

Oferirea unor date mai granulate, incluzând detalii mai specifice despre categoriile de cheltuieli și venituri, astfel încât analiza să fie mai profundă și mai clară pentru cetățeni și experți.

Implementarea acestor recomandări ar facilita o mai bună înțelegere a modului în care sunt gestionate resursele financiare ale municipiului și ar sprijini o guvernare mai deschisă și mai responsabilă.

6.2. Cheltuielile pentru deplasări

Cheltuielile pentru deplasări	
Posibilitatea de analizare	N/A
Granularitate	0,5
Actualizare	1
Formate Deschise	0,5
Gratuitudine	1
Valabilitate	1
Analiza în timp	1
Grila	5
Link	Cheltuieli pentru deplasări

Primăria Bălți publică informații privind cheltuielile pentru deplasările de serviciu ale angajaților săi, oferind acces liber la aceste date pe site-ul instituției, sub formă de documente în format PDF needitabil. Deși această inițiativă contribuie la transparență, există mai multe aspecte care îngreunează analiza detaliată a acestor cheltuieli.

Aspecte pozitive:

- Informațiile sunt publicate gratuit, fără restricții de acces.
- Actualizarea documentelor are loc trimestrial, asigurând o periodicitate constantă.
- Este disponibilă o arhivă cu documente din anul 2019, ceea ce permite analiza comparativă în timp.

Limitări identificate:

- Formatul PDF needitabil limitează posibilitatea de procesare automată a datelor și îngreunează analiza acestora de către terți (cetățeni, cercetători, mass-media).
- Lipsesc formate deschise și reutilizabile, cum ar fi CSV sau XLS, care ar facilita extragerea și compararea datelor.
- Informațiile disponibile oferă un nivel de detaliere parțial – sunt specificate destinațiile și costurile, însă nu se indică:

1) scopul deplasărilor;

2) durata acestora;

3) impactul asupra activității instituției.

Recomandări:

- **Publicarea datelor într-un format structurat și deschis** (CSV, XLS) pentru a facilita reutilizarea și prelucrarea automată.
- **Crearea unei structuri standardizate pentru prezentarea cheltuielilor**, care să includă: destinația, perioada, scopul, suma cheltuită și sursa de finanțare.
- **Consolidarea arhivei istorice cu un sistem de organizare clar pe ani și trimestre**, pentru a permite analiza evolutivă a acestor cheltuieli.

4.3. Rapoarte financiare

Rapoartele financiare	
Posibilitatea de analizare	N/A
Granularitate	0,5
Actualizare	1
Formate Deschise	0,5
Gratuitudine	1
Valabilitate	1
Analiza în timp	1
Grila	5
Link	Rapoarte financiare

Pe pagina Primăriei municipiului Bălți sunt publice periodic rapoartele financiare pentru a asigura transparența utilizării fondurilor publice, însă analiza acestora conform criteriilor stabilite relevă atât aspecte pozitive, cât și deficiențe care limitează accesibilitatea și utilitatea datelor.

Posibilitatea de analiză și manipulare a datelor

- Rapoartele sunt publicate doar în format PDF, needitabil, ceea ce îngreunează procesarea automată și analiza detaliată.
- Lipsa unui format structurat și deschis (CSV, Excel, JSON) reduce capacitatea utilizatorilor de a extrage, compara sau reutiliza datele eficient.

Gradul de granularitate

- Rapoartele conțin sume agregate și nu oferă detalii dezagregate (ex: pe gen, vârstă, grupuri vulnerabile, tipuri de cheltuieli).
- De exemplu, în [raportul de executare bugetară pe trimestrul IV 2024](#), cheltuielile pentru asistență socială sunt raportate ca sumă totală, fără a preciza câți beneficiari sunt femei, persoane vârstnice sau persoane cu dizabilități.
- Rapoartele sunt prezentate generic, pe direcții largi de intervenție (de exemplu: ocrotirea sănătății, protecția mediului, învățământ), fără detalii despre proiectele sau cheltuielile specifice realizate în cadrul fiecărei categorii.

Actualizarea datelor

- Informațiile sunt actualizate lunar, ceea ce reprezintă un punct forte.
- Totuși, nu este indicată data publicării fiecărui raport, ceea ce limitează verificabilitatea ritmului de actualizare și creează incertitudine cu privire la promptitudinea publicării.

Formatul datelor

- Deși PDF-ul este accesibil pentru lectură, el nu este potrivit pentru prelucrare automată sau comparare eficientă.

Accesibilitatea datelor

- Accesul la rapoartele financiare este gratuit și fără restricții, contribuind la transparența instituțională.

Valabilitatea permanentă a datelor

- Arhiva rapoartelor este disponibilă online, permițând consultarea documentelor din anii anteriori.

Analiza în timp

- Prezența rapoartelor din anii precedenți oferă posibilitatea analizelor comparative și a identificării tendințelor bugetare.

Recomandări pentru îmbunătățirea accesibilității și transparenței:

- **Publicarea rapoartelor financiare și în formate structurate și deschise** (CSV, XLS), sau PDF editabil, pentru a permite analiză automată și reutilizarea datelor.
- **Completarea rapoartelor cu tabele detaliate, dezagregate pe categorii relevante** (grupuri de beneficiari, tipuri de cheltuieli, surse de finanțare).
- **Stabilirea și indicarea clară a datei publicării fiecărui raport**, precum și a unei calendarizări regulate de actualizare.
- **Încorporarea acestor aspecte într-un regulament intern privind publicarea datelor**, care să asigure coerență și predictibilitate în procesul de comunicare publică.

6.4. Bazele de date deținute de instituție

Criteriu	Baze de dată	Registre
Posibilitatea de analizare	N/A	N/A
Granularitate	1	N/A
Actualizare	1	0
Formate Deschise	0,5	0,5
Gratuitudine	1	1
Valabilitate	1	1
Analiza în timp	1	1
Grila	5,5	3,5
Link	Proprietatea publică a mun. Bălți	Registrul pieților, străzilor Registrul monumentelor

Datele privind proprietatea publică a municipiului Bălți sunt disponibile în formatul unui document PDF needitabil, ceea ce nu permite manipularea sau analiza directă a acestora. Prin urmare, criteriul referitor la analizabilitatea și manipularea datelor nu este aplicabil în acest caz.

Granularitate

- Documentele oferă detalii precise despre fiecare proprietate: denumirea locatarului, adresa, suprafața, destinația de utilizare, termenul locațiunii, coeficientul de piață etc.
- Lipsesc însă dezagregări pe criterii sociale (gen, vârstă), care nu sunt esențiale pentru acest registru, dar pot fi relevante în alte contexte.

Actualizare

- Informațiile par a fi actualizate periodic, însă nu este specificată data ultimei modificări.
- Se recomandă menționarea clară a frecvenței actualizărilor pentru a spori încrederea în relevanța datelor.

Format și reutilizare

- Datele sunt publicate în format PDF, ceea ce permite consultarea, dar nu și prelucrarea automată.
- Pentru o utilizare mai eficientă, se recomandă publicarea în formate deschise și reutilizabile (ex. CSV, JSON).

Acces și arhivare

- Accesul la date este gratuit, fără restricții.
- Informațiile sunt arhivate corespunzător, incluzând date istorice utile pentru analize comparative.

Recomandări pentru a îmbunătăți accesibilitatea și utilitatea datelor publicate:

- **Publicarea datelor în formate deschise (CSV/JSON).**
- **Claritatea privind actualizarea periodică și data ultimei modificări.**
- **Posibilitatea integrării datelor în aplicații externe și procese automate.**

Registrele publice ale piețelor, străzilor și monumentelor din municipiul Bălți sunt accesibile pe site-ul oficial al primăriei, dar pentru a respecta pe deplin principiile transparenței și accesibilității datelor, există mai multe aspecte care pot fi îmbunătățite. În continuare, vom analiza registrele în raport cu criteriile esențiale pentru datele deschise:

Analizabilitatea datelor

- Registrele sunt disponibile în format PDF needitabil, ceea ce limitează posibilitatea prelucrării automate și reutilizării datelor.
- PDF-ul este un format de prezentare, dar nu permite integrarea ușoară a datelor în aplicații externe sau analize detaliate.

Granularitatea datelor

- Datele furnizate (adrese, denumiri) sunt detaliate, dar nu sunt suficient de divizate pe categorii relevante, cum ar fi tipologia piețelor sau clasificția monumentelor.
- Informațiile nu permit analiza aprofundată a fiecărui obiect sau a evoluției acestuia în timp.

Actualizarea datelor

- Registrele nu menționează frecvența sau data ultimei actualizări, iar modificările înregistrate sunt foarte rare (ex. schimbări de denumiri sau adăugiri de monumente).

Accesibilitatea gratuită a datelor

- Datele sunt disponibile publicului larg fără taxe suplimentare.
- Registrele sunt accesibile oricui are conexiune la internet, fără costuri adiționale.

Disponibilitatea permanentă a datelor

- Datele sunt arhivate pe site-ul primăriei, ceea ce asigură că informațiile rămân accesibile pe termen lung.
- Informațiile sunt păstrate și pot fi consultate chiar și atunci când nu mai sunt actuale.

Posibilitatea de a analiza datele în timp

- În prezent, nu există o arhivă a datelor istorice, iar datele din anii anteriori nu sunt disponibile pentru comparații sau analize longitudinale.
- Lipsa unor astfel de date împiedică analiza evoluției infrastructurii și patrimoniului public al orașului.

În concluzie, pentru a respecta pe deplin criteriile datelor deschise, registrele ar trebui să fie publicate în formate deschise și reutilizabile, actualizate periodic și completate cu informații suplimentare, cum ar fi istoricul modificărilor și o mai bună granularitate a datelor.

4.5. Licitatii funciare și imobiliare

Licitatii funciare/imobiliare	
Posibilitatea de analizare	0,5
Granularitate	0
Actualizare	0
Formate Deschise	0,5
Gratuitudine	1
Valabilitate	0,5
Analiza în timp	0
Grila	2,5
Link	<u>Licitatii funciare/imobiliare</u>

Informațiile privind licitațiile funciare și imobiliare organizate de Primăria municipiului Bălți sunt publicate direct pe pagina oficială a instituției, într-un format accesibil, sub formă de texte. Acest lucru facilitează accesul cetățenilor la informații de interes public fără a necesita descărcarea unor documente adiționale, cum ar fi fișiere PDF.

Date analizabile și manipulabile

- Informațiile privind licitațiile funciare sunt publicate direct pe pagina web a Primăriei sub formă de text, ceea ce permite o accesare facilă și o vizualizare rapidă a conținutului. Formatul este potrivit pentru tipul de informații prezentate.

Granularitatea datelor

- Criteriul granularității nu este aplicabil în mod direct acestui tip de informație. Licitările sunt prezentate prin informații esențiale, precum adresa terenului sau a bunului imobiliar, suprafața, prețul de pornire, și alte detalii relevante pentru participarea la licitații. Acest nivel de detaliere este considerat suficient pentru publicul țintă și pentru natura datelor prezentate.

Actualizarea datelor

- Ultimul anunț disponibil datează din 2023, iar lipsa unor actualizări recente și a unei clarificări privind frecvența acestora reduce transparența procesului de licitație.

Accesibilitatea gratuită a datelor

- Datele sunt accesibile fără taxe, respectând cerințele de transparență și acces liber la informații publice.

Date permanente

- Nu există un registru arhivat clar al licitațiilor trecute, ceea ce îngreunează analiza evoluției acestor procese pe termen lung și compararea datelor anuale.

Aceste constatări sugerează că, pentru a îmbunătăți transparența și reutilizarea datelor, Primăria ar trebui să publice informațiile într-un format deschis, să creeze un registru arhivat și să menționeze clar data ultimei actualizări a fiecărei informații.

4.6. Achiziții publice

Achiziții publice			
Criteriu	Planul Anual	Contracte	Rapoarte
Posibilitatea de analizare	N/A	N/A	N/A
Granularitate	0,5	0,5	0,5
Actualizare	1	1	1
Formate Deschise	0,5	0,5	0,5
Gratuitudine	1	1	1
Valabilitate	1	1	1
Analiza în timp	1	0,5	1
Grila	5	4,5	5
Link	Planul anual	Contracte	Rapoarte

Primăria municipiului Bălți publică toate documentele relevante privind achizițiile publice pe pagina sa oficială. Documentele publicate includ:

- ***Planul anual de achiziții publice***
- ***Invitațiile de participare la procedurile de achiziție***
- ***Contractele semnate în urma procedurilor de achiziție***
- ***Rapoartele de monitorizare și implementare a contractelor***

Pentru fiecare invitație de participare, Primăria oferă link direct către platforma națională MTender.md, ceea ce confirmă faptul că toate procedurile de achiziții publice sunt publicate și pe această platformă, conform cerințelor legale.

Mai mult decât atât, Primăria și-a asumat și publicarea achizițiilor de valoare mică, deși legislația națională nu reglementează publicarea acestora.

Pe site-ul Primăriei, informațiile referitoare la achizițiile publice sunt publicate într-o varietate de formate. Planul anual de achiziții publice este disponibil în format PDF scanat, iar invitațiile de participare la procedurile de achiziție sunt publicate pe platforma MTender în format JSON, conform standardelor internaționale. Contractele semnate și rapoartele sunt, de asemenea, publicate în format PDF.

Legislația națională, în special Legea nr. 131/2015 privind achizițiile publice, nu impune explicit utilizarea formatelor deschise precum JSON sau CSV. Totuși, aceasta subliniază necesitatea publicării datelor într-un mod accesibil și transparent pentru public.

Standardele internaționale, precum Open Contracting Data Standard (OCDS), promovează publicarea datelor despre achiziții publice într-un mod deschis și structurat, pentru a facilita transparența și accesul public. OCDS recomandă folosirea formatelor precum JSON și CSV, care permit prelucrarea automată a datelor și analizarea întregului ciclu de achiziții – de la planificare până la atribuirea contractelor și implementare.

La nivel global, inițiativa Open Government Partnership (OGP) susține adoptarea acestor standarde de către autoritățile publice. Țările membre OGP sunt încurajate să includă în planurile lor de acțiune măsuri care vizează publicarea deschisă a datelor despre contracte, pentru a spori responsabilitatea și implicarea cetățenilor.

Republica Moldova este membră OGP din 2011 și s-a angajat să respecte principiile guvernării deschise, inclusiv prin măsuri de transparență în domeniul achizițiilor publice și al accesului la date.

Referitor la granularitatea datelor, aceste informații nu sunt prezentate într-un mod care să permită analiza detaliată a executării contractelor. De exemplu, la rubrica „Rapoarte” privind procedurile de achiziție, de pe site-ul Primăriei municipiului Bălți, informațiile despre achiziții sunt prezentate într-un mod general și sumar, fără detalii relevante care să permită o înțelegere clară a conținutului sau stadiului contractelor. În cazul unui raport privind achiziția de lucrări, se menționează doar: „Reconstrucția terenului sportiv al Liceului Teoretic ‘George Coșbuc’ din bd. Larisa, nr. 3, mun. Bălți, conform necesităților DÎTS a Primăriei mun. Bălți”. Această descriere nu oferă informații despre termenul de executare, stadiul lucrărilor sau impactul acestuia. Pentru a accesa aceste detalii, utilizatorul trebuie să urmeze linkul către platforma MTender, unde este publicată procedura completă. Totuși, raportul propriu-zis nu integrează aceste date concrete, ceea ce limitează transparența și accesul facil la informațiile esențiale despre gestionarea achizițiilor publice. În urma analizei mai multor rapoarte,

se constată că în cazul achizițiilor directe (de regulă pentru produse alimentare), informațiile sunt mai detaliate – se indică explicit tipurile de produse achiziționate. În schimb, în cazul lucrărilor de infrastructură sau amenajări urbane, realizate prin contracte cu agenți economici, rapoartele conțin formulări generice precum „servicii de amenajare”, „lucrări de reparație” sau „lucrări de reconstrucție”, fără a specifica elemente concrete precum tipurile de echipamente sau materiale utilizate, costuri defalcate ori etape de implementare.

În ceea ce privește actualizarea datelor, aceasta este realizată lunar. Unele dintre informațiile referitoare la contracte nu sunt actualizate constant, ceea ce poate crea o discrepanță între datele publicate și starea actuală a contractelor. Aceste actualizări inexacte pot diminua încrederea publicului în transparența și acuratețea informațiilor furnizate, făcând dificilă obținerea unui tablou complet și actualizat al achizițiilor publice.

Accesul liber la aceste date permite cetățenilor, organizațiilor și altor părți interesate să participe activ la monitorizarea procesului de achiziții publice. Gratuitatea datelor reprezintă un pas important în promovarea transparenței și a unui control public mai eficient asupra gestionării fondurilor publice.

În ceea ce privește arhivarea, aceasta este realizată corespunzător, iar datele privind achizițiile publice sunt disponibile pe pagina oficială începând cu anul 2017. Astfel, există o continuitate și o coerență în păstrarea informațiilor istorice, ceea ce oferă oportunitatea de a urmări evoluția acestor proceduri pe o perioadă extinsă. Totuși, deși datele istorice sunt accesibile, ele nu sunt publicate într-un format structurat și deschis, precum CSV sau JSON, ceea ce limitează posibilitatea de analiză automată sau prelucrare detaliată de către părți terțe. În lipsa acestor formate, realizarea unor analize longitudinale sau identificarea tendințelor pe termen lung devine mai dificilă.

Primăria municipiului Bălți publică documentele relevante privind achizițiile publice pe pagina sa oficială și pe platforma MTender, asigurând transparența procesului. Documentele includ planul anual de achiziții, invitațiile de participare, contractele semnate și rapoartele de monitorizare. Deși informațiile sunt publicate în formate accesibile (PDF și JSON), acestea nu sunt complet structurate pentru analiza automată. Legislația nu impune utilizarea formatelor deschise, însă recomandările internaționale susțin acest lucru pentru a spori transparența și accesibilitatea datelor publice.

VII. Răspunsurile Primăriei despre datele deschise și platforma online

Pentru a înțelege mai bine modul în care sunt gestionate datele publice deschise și administrarea paginii web oficiale a Primăriei, am adresat autorităților locale un set de întrebări pe această temă. Primăria a fost deschisă să răspundă solicitării noastre și ne-a oferit, într-un timp scurt, răspunsurile oficiale, pe care le prezentăm mai jos. Răspunsurile oferite ne-au permis conturarea unei imagini mai clare asupra modului în care sunt organizate aceste procese, ce provocări apar în publicarea datelor și ce direcții de dezvoltare consideră instituția că ar fi prioritare.

Procesul de publicare a datelor

Primăria municipiului Bălți are un proces clar structurat de gestionare a conținutului publicat pe pagina sa oficială. Administrarea tehnică a site-ului este realizată de un operator specializat, iar responsabilitatea pentru conținut revine Direcției de presă, care publică informațiile doar la indicația conducerii primăriei (primar, viceprimari, secretar al Consiliului municipal). Publicarea se face exclusiv cu informații oficiale și relevante pentru activitatea instituției. Sunt folosite și platforme externe, precum YouTube sau rețelele sociale, pentru a diversifica accesul la informații.

Conținutul este pregătit cu ajutorul unor instrumente precum Microsoft Excel (pentru date tabelare), Microsoft Word (pentru documente oficiale) și alte aplicații interne. Totuși, nu este utilizat un sistem automatizat de publicare, iar publicarea pe portalul național date.gov.md nu este în prezent practicat.

Provocări în publicarea datelor deschise

Primăria identifică trei categorii principale de dificultăți în ceea ce privește publicarea datelor:

- **Tehnice:** infrastructura IT este insuficient optimizată pentru un flux eficient de publicare.
- **Financiare:** lipsa resurselor pentru soluții digitale moderne.
- **Resurse umane:** deficit de personal specializat în digitalizare și date deschise, precum și fluctuații de personal care afectează continuitatea.

De asemenea, lipsa unor formări dedicate pentru angajați privind standardele de date deschise este o provocare. Primăria exprimă interesul pentru instruire pe teme precum standardizarea formatelor, reglementări legale, soluții software, organizarea și verificarea datelor.

Tipuri de date considerate prioritare pentru publicare

Autoritățile consideră că ar trebui publicate cu prioritate următoarele categorii de informații:

- deciziile Consiliului municipal;
- bugetul local și execuția bugetară;
- proiectele de investiții locale;
- date despre achiziții publice și licitații;
- date sociale și economice relevante (programe pentru antreprenori, piața muncii, taxe);
- date privind infrastructura și serviciile publice (urbanism, modernizări, etc.).

Asigurarea corectitudinii și actualizării datelor

Monitorizarea datelor publicate este realizată de Direcția de presă. Aceasta are responsabilitatea de a verifica informațiile înainte de publicare, de a le actualiza periodic și de a corecta orice eroare semnalată de cetățeni sau identificată intern. Instituția colaborează cu alte entități ale administrației pentru a menține conținutul relevant și corect.

Interes pentru dezvoltare

Primăria municipiului Bălți și-a exprimat deschiderea pentru a publica mai multe seturi de date deschise și de a participa la instruirii tematice. Deține capacitatea de a publica date în formate reutilizabile (PDF-uri editabile, CSV, XLS) și are un calendar de actualizare stabilit. Există o persoană desemnată pentru gestionarea informațiilor publice, precum și un mecanism prin care cetățenii pot solicita noi seturi de date.

Aceste informații arată că instituția are un cadru organizatoric funcțional, dar și nevoi de sprijin și dezvoltare pentru a crește calitatea și deschiderea datelor publicate.

VI. Compararea răspunsurilor Primăriei cu constatările noastre

Comparând răspunsurile oferite de Primăria municipiului Bălți cu constatările noastre din analiza documentelor publicate, se observă atât puncte de convergență, cât și discrepanțe.

Asemănări între răspunsurile Primăriei și constatările noastre:

Accesibilitatea și arhivarea datelor

Primăria menționează că toate informațiile sunt disponibile pe site și arhivate corespunzător, ceea ce corespunde cu constatările noastre. Datele despre buget, achiziții și alte aspecte administrative sunt publicate începând cu 2017-2018.

De asemenea, răspunsurile indică faptul că informațiile sunt gratuite și disponibile publicului, aspect confirmat de analiza noastră.

Actualizarea datelor

Atât Primăria, cât și analiza noastră confirmă că bugetul este publicat anual, iar alte documente financiare (executarea bugetară, cheltuieli de deplasare, achiziții) sunt actualizate periodic, unele dintre ele lunar sau trimestrial.

Primăria a recunoscut că există un calendar prestabilit pentru actualizare, ceea ce coincide cu observațiile noastre privind ritmicitatea publicării unor documente.

Dificultățile tehnice și administrative

Primăria a menționat dificultăți legate de lipsa resurselor IT și a personalului specializat pentru gestionarea și publicarea datelor deschise. Această constatare este susținută și de analiza noastră, care a arătat că majoritatea documentelor sunt publicate în format PDF needitabil, fără posibilitate de prelucrare automată.

Diferențe și neconcordanțe:

Formatul datelor publicate

- Primăria afirmă că folosește instrumente precum Excel și Word pentru procesarea datelor, ceea ce ar permite generarea unor fișiere în formate deschise (CSV, XLS). Totuși, constatările noastre arată că documentele cheie nu sunt publicate în aceste formate, cu excepția invitațiilor de participare pe MTender, care sunt în JSON.
- Răspunsul instituției nu menționează nici un plan clar de adoptare a formatelor deschise, deși standardele internaționale, precum Open Contracting Data Standard (OCDS), recomandă utilizarea JSON și CSV pentru transparență maximă.

Publicarea datelor pe portalurile naționale

- Primăria nu publică date pe portalul național date.gov.md, deși acest lucru ar fi o bună practică pentru transparență. Această informație confirmă observațiile noastre din desk research.
- Pe de altă parte, achizițiile publice sunt publicate pe MTender.md, ceea ce asigură o transparență ridicată a procedurilor de achiziție. Primăria a recunoscut și faptul că publică voluntar achizițiile de valoare mică, chiar dacă nu este obligată prin lege.

Granularitatea datelor

- Primăria consideră că rapoartele financiare furnizează informațiile necesare, însă analiza noastră indică faptul că acestea sunt prezentate la un nivel agregat, ceea ce poate îngreuna înțelegerea detaliată a alocării fondurilor de către cetățeni și analiști.
- De exemplu, cheltuielile pentru asistență socială sunt raportate ca sumă totală, fără a specifica distribuția acestora către diverse categorii beneficiare, cum ar fi persoanele în dificultate, vârstnicii sau copiii. O detaliere mai clară ar putea facilita o mai bună înțelegere a impactului acestor alocări.
- În mod similar, rapoartele privind cheltuielile de deplasare conțin informații despre destinație și cost, însă nu oferă detalii suplimentare privind justificarea sau rezultatele acestor deplasări. O abordare mai detaliată ar putea contribui la o transparență sporită și la o mai bună înțelegere a beneficiilor acestor cheltuieli.

Automatizarea procesului de publicare

- Primăria nu utilizează un sistem automatizat pentru actualizarea și publicarea datelor, ceea ce corespunde cu analiza noastră, care a arătat întârzieri și lipsa unui sistem clar de trasabilitate a modificărilor documentelor.
- Nu există o evidență clară a momentului în care datele sunt actualizate și, în unele cazuri, documentele nu conțin data exactă a publicării.

Răspunsurile Primăriei municipiului Bălți confirmă unele dintre constatările noastre privind accesibilitatea și arhivarea datelor. Totuși, există oportunități de îmbunătățire în ceea ce privește formatele utilizate, nivelul de detaliere al informațiilor și eficiența procesului de actualizare. De asemenea, datele nu sunt încă disponibile pe portalul național date.gov.md, iar publicarea manuală a acestora poate genera întârzieri sau dificultăți în accesarea lor.

Pentru a consolida transparența și a facilita accesul cetățenilor la informații relevante, ar fi benefică:

- **Publicarea datelor și în formate deschise** (CSV, JSON, XLS), alături de cele existente, pentru a permite o prelucrare mai ușoară;
- **Detalierea suplimentară a cheltuielilor publice**, astfel încât utilizatorii să înțeleagă mai clar modul în care sunt distribuite resursele;
- **Implementarea unui sistem eficient de actualizare a datelor**, cu un calendar clar, pentru a asigura predictibilitate și acces rapid la informații;
- **Extinderea publicării datelor și pe platforma națională date.gov.md**, ceea ce ar contribui la o mai mare accesibilitate și interoperabilitate a acestora.

VII. Recomandări pentru îmbunătățirea transparenței și accesibilității datelor publice

În contextul analizei privind publicarea și accesibilitatea informațiilor de interes public de către Primăria municipiului Bălți, s-au identificat mai multe aspecte care limitează transparența și dificultăți în accesarea și prelucrarea datelor. Pentru a susține o guvernare deschisă, responsabilă și orientată spre cetățeni, este esențial ca informațiile publice să fie disponibile într-un format accesibil, detaliat și actualizat constant. În acest sens, propunem un set de recomandări concrete, care vizează atât aspecte tehnice, cât și instituționale, menite să îmbunătățească modul de comunicare și diseminare a datelor de interes public.

1. Formate și structuri deschise:

- Publicarea tuturor documentelor și rapoartelor în formate deschise și reutilizabile (CSV, XLS, JSON);
- Utilizarea formatelor structurate, care să permită prelucrarea automată și analiza detaliată a datelor;
- Publicarea rapoartelor financiare și a altor documente oficiale și în PDF-uri editabile, din care datele pot fi copiate și reutilizate cu ușurință.

2. Conținut granular și detaliat:

- Crearea unei structuri standardizate pentru publicarea datelor financiare și administrative (de exemplu: categorie, scop, valoare, sursă de finanțare, beneficiar, perioadă);
- Publicarea cheltuielilor detaliate pe categorii clare, inclusiv grupuri de beneficiari, tipuri de achiziții, proiecte finanțate;
- Publicarea datelor suplimentare despre implementarea proiectelor, inclusiv stadiul acestora și - impactul estimat sau realizat.

3. Organizare și arhivare:

- Consolidarea unei arhive istorice a rapoartelor și datelor cheie pentru a permite analiza evolutivă;

- Clarificarea structurii de prezentare a documentelor deja existente, cu introducerea de meta-date precum data publicării și actualizării.

4. Actualizare și calendarizare:

- Stabilirea unui calendar clar de actualizare a fiecărui tip de informație publicată;
- Indicarea vizibilă a datei ultimei actualizări pentru toate seturile de date sau documentele importante;
- Implementarea unui mecanism eficient și regulat de revizuire a informațiilor pentru a asigura corectitudinea și actualitatea acestora.

5. Extinderea publicării și interoperabilitate

- Publicarea seturilor de date relevante și pe portalul național de date deschise (date.gov.md), pentru a asigura interoperabilitate și un acces mai larg;
- Promovarea folosirii standardelor internaționale, precum Open Contracting Data Standard (OCDS), pentru publicarea datelor despre achiziții publice.

6. Transparență în achiziții publice

- Continuarea publicării achizițiilor de valoare mică, pentru a menține un nivel ridicat de transparență;

7. Instruire și dezvoltare instituțională

- Organizarea de formări periodice pentru angajații implicați în colectarea, prelucrarea și publicarea datelor, cu accent pe:
 - *utilizarea softurilor moderne;*
 - *aplicarea standardelor internaționale;*
 - *protecția datelor și reglementările legale privind accesul la informații;*
- Elaborarea unui ghid intern privind publicarea și actualizarea datelor, care să stabilească un cadru clar și predictibil pentru întreaga instituție.

VIII. Concluzie

Element	Scor Total	Observații
Bugetul Instituției	3,5/6	Format neuniform, lipsesc metadatele
Cheltuielile pentru deplasări	5/6	Publicate detaliat și actualizat
Rapoartele financiare	5/6	Accesibile, dar în format PDF scanat
Bazele de date	5,5/6	Pagina dedicată, structură clară
Registre	3,5/6	Disponibile, dar parțial actualizate
Licitații funciare/ imobiliare	2,5/6	Publicate sumar, fără documente detaliate
Achiziții publice: Planul anual	5/6	Clar și actualizat
Achiziții publice: Contracte	4,5/6	Detalii limitate, lipsește granularitatea
Achiziții publice: Rapoarte	5/6	Lipsesc date concrete despre execuție

Scopul acestui raport a fost de a evalua gradul de deschidere și accesibilitate a datelor publicate de Primăria municipiului Bălți, în conformitate cu cerințele cadrului legal național, și de a identifica măsuri concrete pentru îmbunătățirea transparenței, calității și reutilizării informațiilor. În baza grilei de evaluare, Primăria a obținut următoarele scoruri.

Obiectivele raportului au fost atinse prin analiza detaliată a datelor disponibile, identificarea lacunelor și formularea de recomandări concrete.

1. Analiza conformității cu cadrul legal

- Conform analizei efectuate, Primăria municipiului Bălți respectă parțial cerințele legale privind publicarea datelor deschise, conform Legii privind accesul la informațiile de interes public și altor acte normative relevante. În ceea ce privește respectarea cerințelor legale:
- Datele financiare și achizițiile publice sunt publicate periodic, dar lipsesc unele detalii esențiale, precum sursa de finanțare sau metadatele complete (ex. datele actualizării).
- Publicarea rapoartelor financiare și a planurilor de achiziții se face într-o formă accesibilă, dar într-un format PDF care nu este ușor reutilizabil sau analizabil (ex. nu există un format deschis ca CSV sau JSON).
- Proprietatea publică și registrele administrative (piețe, străzi, monumente) sunt disponibile, dar cu o structură și detalii parțial actualizate.
- Scorurile obținute pe compartimente arată un grad de conformitate parțială, iar la unele capitole (ex. Licitațiile funciare, Achizițiile publice - contracte) s-au înregistrat scoruri bune, de 5/6.

2. Identificarea nivelului de accesibilitate a datelor

- Referitor la accesibilitatea tehnică și practică a datelor, raportul a identificat mai multe provocări:
- Formatele de publicare sunt adesea închise (ex. PDF scanat), iar structura datelor nu permite reutilizarea ușoară.
- Metodele de publicare sunt neuniforme, iar arhivele nu sunt organizate într-un sistem cronologic clar, ceea ce îngreunează accesul rapid și eficient la informațiile actualizate.
- Deși există o platformă online pentru accesarea datelor (ex. pagina oficială a Primăriei), aceasta ar putea fi îmbunătățită prin publicarea datelor în formate deschise și structurate (CSV, XLS, JSON), pentru a facilita utilizarea de către cetățeni, cercetători și dezvoltatori.
- Scorurile obținute pe compartimente pentru accesibilitatea datelor arată un nivel mixt, de la 3,5/6 până la 5/6, ceea ce reflectă o accesibilitate parțială, dar cu îmbunătățiri necesare.

3. Determinarea lacunelor și barierelor

- În urma analizei, au fost identificate mai multe bariere care împiedică accesul și reutilizarea eficientă a datelor:
- Provocările tehnologice includ formatul închis al documentelor și lipsa unor metadate clare.
- Barierele instituționale se referă la lipsa unei politici interne clar definite pentru actualizarea și organizarea datelor publicate.
- Provocările financiare și juridice sunt mai puțin evidente, însă există un potențial de îmbunătățire a procesului de alocare a resurselor pentru implementarea unei platforme mai eficiente de gestionare a datelor.

4. Evaluarea impactului pentru cetățeni și alte părți interesate

- Datele publicate de Primăria municipiului Bălți au un impact pozitiv asupra transparenței instituționale, dar impactul asupra cetățenilor și altor părți interesate poate fi semnificativ îmbunătățit:
- Pentru cetățeni, publicarea mai clară și detaliată a datelor ar contribui la o mai bună înțelegere a modului în care sunt gestionate resursele publice.
- Pentru cercetători și antreprenori, accesul la date structurate și ușor reutilizabile ar stimula inovația și ar facilita dezvoltarea de soluții tehnologice și economice.
- De asemenea, dezvoltatorii ar beneficia de date mai clare și accesibile, ceea ce ar contribui la dezvoltarea unor aplicații inovative pentru analiza datelor guvernamentale.

5. Propunerea de măsuri pentru îmbunătățire

- Raportul propune următoarele măsuri pentru îmbunătățirea procesului de publicare a datelor și creșterea transparenței:
- Publicarea datelor în formate deschise și structurate (CSV, XLS, JSON);
- Includerea de metadate clare (data publicării, actualizarea datelor, sursa de finanțare, perioada acoperită);
- Organizarea arhivelor într-un sistem cronologic clar și ușor de navigat;
- Detalierea suplimentară a cheltuielilor și proiectelor, cu informații adiționale (ex. sursele de finanțare, scopul cheltuielilor);
- Stabilirea unui regulament intern privind actualizarea periodică și predictibilă a datelor;
- Extinderea publicării datelor pe platforma națională date.gov.md, pentru a asigura accesul mai larg la informațiile publice.

Implementarea acestor recomandări ar contribui semnificativ la creșterea transparenței instituționale, ar facilita accesul și reutilizarea datelor de către cetățeni, cercetători și antreprenori, și ar alinia Primăria Bălți la bunele practici internaționale în domeniul guvernării deschise. Scorurile obținute arată că există o deschidere parțială a Primăriei în ceea ce privește datele publicate, dar există un potențial considerabil de îmbunătățire, în special prin adoptarea unor formate deschise și prin organizarea mai clară a arhivelor de date.

Cum poate Primăria Bălți să-și îmbunătățească transparența datelor?

CEI 5 PAȘI

1. Publicarea în formate deschise CSV, XLS sau JSON – nu doar PDF-uri scanate.

2. Adăugarea de metadate. Include data publicării, sursa și perioada acoperită.

3. Organizare cronologică clară. Arhive ordonate logic, ușor de navigat.

4. Transparență detaliată. Cheltuieli și proiecte explicate clar (cu surse și scopuri).

5. Publicare pe platforme oficiale. Date disponibile și pe date.gov.md pentru acces larg.

Webografie:

Guvernul Republicii Moldova. (2023). Hotărârea nr. 728 din 26 septembrie 2023 cu privire la site-urile web oficiale ale autorităților și instituțiilor publice. Monitorul Oficial.

Parlamentul Republicii Moldova. (2024). Legea privind accesul la informațiile de interes public. [Proiect de lege].

Parlamentul Republicii Moldova. (2014). Legea nr. 239 privind transparența în procesul decizional. Monitorul Oficial.

Guvernul Republicii Moldova. (2025). Proiectul de lege pentru transpunerea Directivei (UE) 2019/1024 privind datele deschise și reutilizarea informațiilor din sectorul public.

Uniunea Europeană. (2019). Directiva (UE) 2019/1024 privind datele deschise și reutilizarea informațiilor din sectorul public. Jurnalul Oficial al Uniunii Europene.

Centrul de Politici și Reforme (CPR Moldova), (2024). Ghid practic: Accesarea informației de interes public.

Primăria municipiului Bălți. (2024). Pagina oficială a Primăriei Bălți. www.balti.md.

